Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 22. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го ЛЮТОГО 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 3, 1955. No. 22. VOL. LXII.

СЕНАТ РАТИФІКУВАВ ДОГОВІР ПРО ОБОРОНУ СХІДНЬОЇ АЗІЇ

Вашингтон. — Сенат більшістю 82-ох до одного голоса ратифікував Східньо-Азійський Оборонний Пакт, до якого належать, крім ЗДА, ще сім інших держав: Австралія, Франція, Нова Зеляндія, Пакістан, Філіппіни, Сіям і Англія. Цей оборонний договір заключено в Манілі 8 вересня минулого року, і він вимагає від союзників „протиставитися спільній небезпеці", яка грозила б від комуністів на теренах, які обіймають пункти договору. Після ратифікації договору Сенатом його має ще підписати президент, щоб він став законом. Проти ратифікації голосував одинокий сенатор — республіканець Вільям Ланґер, який заявив, що цей оборонний договір є виявом дальшої заплутаности в міжнародній ситуації, і що він вже не раз голосував проти тих міжнародних постанов, які відносяться до Чартеру Об'єднаних Націй. Дебата в Сенаті була чисто формальна і тривала тільки дві години. Демократичний сенатор Волтер Ф. Джордж, голова Сенатської Комісії Закорд. Справ заявив у своїй промові, що цей новий оборонний договір має виявити комуністичним аґресорам, що ЗДА будуть протиставитися всякій дальшій аґресії, і має свідчити, що ця країна бажає миру, але не за всяку ціну. Республіканський сенатор Александер Смит сказав, що тепер комуністичні аґресори будуть певно знати, що вже скінчився час дешевих і легких комуністичних аґресій. Цей договір зобов'язує всіх його членів „негайно порозуміватися в справі спільних заходів для оборони" на випадок комуністичної аґресії, не тільки мілітарної, але й всякої іншої підривної акції. Сенатор зазначив, що ЗДА не зобов'язуються до висилання своїх наземних військ для відбиття комуністичної аґресії. Сенатор Менсфілд заявив, що в цьому договорі є по раз перший клявзулі, в яких говориться про оборону перед підривною ворожою акцією. 23 лютого мають відбутися наради в справі цього пакту в столиці Сіяму Банґкоку, куди мають з'їхатися закордонні міністри всіх держав — членів порозуміння. Мендес-Франс, французький прем'єр, повідомив, що цей договір вже ратифікувала Франція 12 січня, коли його підписав президент Рене Коті. (Згідно з конституцією оборонні дефензивні договори не потребують ратифікації Національною Асамблеєю).

Сенатор Барклі за тим, щоб ЗДА були сильні

Ню Йорк, Н. И. — Демократичний сенатор Албен Барклі, віце-президент за урядування Геррі Трумана, заявив, на обіді жидівських воєнних ветеранів в готелі „Валдорф - Асторія" в Ню Йорку, що світова ситуація вимагає, щоб ЗДА були сильні й готові відбити ворожу аґресію на вільний світ. „Бути досить сильним, щоб не допустити до нової війни, — сказав сенатор Барклі, — завжди дешевше, як вести війну". Далі Барклі сказав, що ЗДА можуть „бути сильні під оглядом військовим та господарським і без шкоди для своєї економіки. Ми вже пізнали на власному досвіді, що коли щонебудь стається в якійнебудь країні світу, то це позначається в домі кожного американця, бо ми мусимо дбати про всі народи вільного світу, які потребують нашої допомоги".

Селлер вносить законопроєкт про зміну іміґраційного закону

Вашинґтон. — Демократичний конґресмен Еменюел Селлер повідомив, що він вносить до Конґресу законопроєкт, згідно з яким мали б зменшити ті бюрократичні процедури, які припізнюють приїзд нових іміґрантів на основі закону з 1953 року. За законопроєктом конґресмена Селлера, на чолі адміністратора-виконавця цього закону мала б стояти незалежна особа, а не урядовець державного департаменту, як це було досі. Селлер є головою Правничої Комісії в Палаті Репрезентантів. Він вносить законопроєкт про зміну іміґраційного закону тому, що за 18 місяців діяння цього закону, прибули до ЗДА тільки 14,000 нових іміґрантів, хоч до кінця 1956 р. мали б прибути 209,000 осіб.

Протикомуністичний свідок признався в кривоприсязі

Ню Йорк, Н. И. — Протикомуністичний свідок у процесі проти 13-ох комуністичних провідників, Гаррі Метусов, признався, що він був професійним кривоприсяжником, коли зізнавав проти оскаржених. Він заявив, що частину його зізнань змінив асистент прокуратора Рой М. Кон. Цю заяву оборонці засуджених внесли як арґумент, щоб у цій справі перевести поновну розправу. Кон заявив журналістам, що він не може з повагою ставитися до Метусова, якого допитував у присутності аґентів ФБІ, але якого зовсім не бачив як свідка, бо виїхав був до Европи на Міжнародний З'їзд Адвокатів в Мадриді, а після того працював в Сенатській Слідчій Підкомісії. Метусов заявив, що він склав цю заяву для того, щоб „підтримати внесок на нову розправу", і щоб „винагородити кривду, яку заподіяв засудженим".

В АМЕРИЦІ

● **Окрема комісія,** визначена Панамською Національною Асамблеєю, закінчила слідство і прийшла до висновку, що Хозе Ґізадо, бувший заступник панамського президента, брав участь у змові проти покійного президента Хозе Антонія Ремона. Ґізадо обійняв був пост президента, але його усунули від урядування і тепер мають судити..

● **Літак,** яким американська амбасадорка Клер Лус виїхала була до Риму, завернув до Ню Йорку внаслідок пошкодження машини, і вона мусіла відлетіти іншим літаком найближчого дня.

● **Велика** департаментова крамниця Вейнемейкер у Ню Йорку зліквідувала своє підприємство і оголосила випродажу. За перший день крамницю відвідало дві тисячі покупців, які закупили товарів на 55,785 долярів.

● **В Гекенставні** в Ню Джерзі помер 100-річний бувший фризієр Едвард Ріхтер, який був найстаршою людиною в повіті Воррен. Відзначаючи свої 100-річні народини, він заявив, що свою довголітність завдячує тому, що завжди працював, додержував вимог гіґієни, не пив та не курив.

● **Генеральний поштмайстер** Артур Соммерфілд заявив, що чотирицентова оплата за лист буде й так найдешевша, бо, наприклад, в Німеччині оплата за лист становить 9.6 цента, в Швеції — 8.5 цента, в Англії — 4.17 цента, а в Канаді 5 центів. У ЗДА від 1932 року не підвищувано поштових оплат, хоч видатки Поштового Уряду майже подвоїлися.

● **Юнаки і юначки,** які почнуть військову службу 1 лютого цього року, вважатимуться за мирових, а не воєнних, ветеранів, і не користуватимуться з привілеїв, що дають можливість закінчити студії або перейти фаховий вишкіл державним коштом.

ПРЕДСТАВНИКИ ГРОМАДЯНСТВА ПРОЩАЮТЬ СЛ. П. ОЛЕКСУ ЛИТВИНЕНКА

Ню Йорк. — У вівторок 1-го лютого ц. р. в 8 год. вечора, приятелі, знайомі, співробітники і представники різних кол українського громадянства в Ню Йорку вщерть виповнили каплицю в похоронному заведенні Петра Яреми, де у відкритій домовині спочивав чільний український громадський діяч Олекса Литвиненко. Після відправлення панахиди о. мітрат Весоловський, парох Церкви св. Володимира, сказав зворушливу промову, в якій звернув увагу, що жалобна громада, яка ось віддає останню послугу Олексі Литвиненкові повинна була повісити над його відкритою домовиною синьо-жовтий прапор, який був змістом його життя. Олекса Литвиненко — казав духовник — був патріотом діла, а не слова, і в цьому повинні наслідувати його всі ті, яким дорога його пам'ять. Після нього мґр. Григорович промовляв від 457-го Відділу Українського Народного Союзу „Культура", що його заснував і йому головував пок. Олекса Литвиненко, згуртувавши в ньому найбільший гурт українських інтелектуалів в Ню Йорку, письменників і мистців. Промовець, один із найближчих приятелів Покійного, що ним віддано опікувався в місяцях важкої недуги, накреслив загальними рисами життєвий шлях Олекси Литвиненка — від вояцьких років в Україні в рядах армії УНР, почерез еміґрацію в Чехословаччині й потім, після другої світової війни, в Німеччині та вже в самій Америці. Від Управи Літературно-Мистецького Клюбу прощав пок. Литвиненка Роман Купчинський: зимовий вітер, який порушує дзвони на дзвіницях святої Софії у Києві і святого Юра у Львові завжди тоді, коли в далекій землі помре український патріот, порушив їх і тепер, занісши сумну вістку в Україну про смерть цієї небуденної людини. — Д-р Козак промовляв від Головної Управи Об'єднання б. Вояків Українців в Америці і від Головної Канцелярії УНСоюзу, згадуючи про Покійного головно, як про вояка й організатора, а ред. І. Кедрин-Рудницький прощав Покійного від Управи Нюйоркського Відділу ОбВУА, характеризуючи Покійного, як тип громадського діяча-ентузіяста й ідеаліста.

Два торнада спричинили смерть понад 30 осіб

Туніка, Місс. — В долині ріки Міссіссіпі несподівано виникли два торнада, які спричинили смерть понад 30 осіб. Досі нараховано 29 осіб вбитими, але контрольний урядовець автостради Л. С. Гікс заявив, що число вбитих виноситиме напевно коло 35 осіб. Один торнадо виник над рікою Міссіссіпі в стейті Арканзас, а пізніше перейшов через ріку і спричинив великі шкоди в містах Робінсвілл і Кавнсіл Кроссінґ. В місцевості Віґґінс буревій знищив школу, в якій згинула вчителька, 45-річна Ґлейдіс Джовнес, її 14-річний син і Боббі Джейн Сессон. Стейтова поліція повідомляє, що найбільше між вбитими дітей. Всіх поранених досі нараховали коло 125 осіб. Торнадо віяв з такою силою, що перевертав доми в цій сільській околиці, немов паперові скриньки. Рятункові поготівля негайно перевезли поранених до найближчих шпиталів. Одна поранена 11-річна дівчина каже, що „щось нагло сталося, дім валився на нас, я не знала, що робити, і впала на долівку". В цій другій школі було 20 дітей, і з них двоє були вбиті. Після буревію впав сильний дощ із градом, який в короткому часі вкрив всю землю. Червоний Хрест зайнявся жертвами цієї стихійної катастрофи.

Домагаються скасування контракту з фірмою Діксон-Єйтс

Вашинґтон. — Член Комісії Атомової Енерґії, Томас Е. Меррей, зажадав на Конґресовій Комісії Атомової Енерґії скасувати контракт із фірмою Діксон — Єйтс про забезпечення електричною енерґією фабрик в Долині Теннессі. Комісія Атомової Енерґії вже підписала цей контракт, але він ще не почав діяти. Проти цього контракту виступала демократична меншість в попередньому Конґресі, і тепер, коли демократи мають більшість, вони домагаються скасування цього контракту, твердячи, що він — шкідливий для держави. Меррей каже, що якнайшвидше скасування цього контракту лежить в публічному інтересі і в інтересі Комісії Атомової Енерґії. Сенатор Алберт Ґор вислав депешу до голови Комісії Атомової Енерґії адмірала Л. Стравса, в якій також домагається, щоб ця комісія ще раз перевела голосування над цим контрактом і його відкинула.

Рекордові заробітки в 1954 році.

Маямі Біч, Флорида. — Американська Федерація Праці повідомляє, що заробітки членів цієї організації в 1954 році, який дехто вважає за рік „обниження продукції", зросли до рекордової висоти в повоєнних роках. Економісти АФП заявляють, що підвишка платні і стабілізація цін на товари щоденного вжитку збільшили купівельну силу робітництва. Щоправда, підвишки платні були досить малі, пересічно від 5 до 9 центів на годину, але минулого року збільшилася купівельна сила доляра, і тому підвищилися прибутки членів АФП, яка об'єднує 10,300,000 членів у своїх 111 філіях. АФП через свої спілки старатиметься про підвишки платні в 1955 році, і багато працедавців погоджуються з тим, що підвишка платні повинна випередити зріст коштів прожитку, щоб запевнити робітникам вищу життєву стопу і тим способом втримувати на висоті народню економіку. АФП передбачає, що 900,000 нових робітників збільшать число працюючих в 1955 році. Внаслідок цього число безробітних в 1955 році може збільшитися від 750,000 до 1,000,000.

Машина, яка може продукувати всякі голоси

Ню Ирк, Н. И. — Голова Дирекції Американської Радіової Корпорації Сарнов поінформував на зборах Американського Інституту Електричних Інженерів, що винайдено нові електронічні машини, які в найближчому майбутньому можуть змінити спосіб нашого життя. Ці винаходи демонстровано на екрані. До цих винаходів належить електронічна машина, яка може віддавати всякі голоси й звуки, людські й музичні. Вона може синтезувати навіть ті звуки, яких досі не було чути на землі, витворюючи „музику повітряних сфер". Між цими винаходами є також електронічний прилад, з помічцю якого можна досягати температури замерзання без механічних холодильників. Дальший винахід — це прилад, який електронічним способом може створювати „холодне світло". Четвертий винахід — це прилад, який маґнетичним способом записує („рекордує") всякі кольори і чорно-білі телевізійні, подібно як записується звуки й голоси.

Совєти „стурбовані" ситуацією в районі Формози

Москва. — Совєтський Союз „стурбований небезпечною ситуацією, яка створилася в районі Формози", — заявив Молотов у своїй відповіді на просьбу Англії, щоб СССР взяв на себе ролю „посередника" до комуністичного Китаю у справі замирення на водах Формози. Цю відповідь совєтський уряд оприлюднив через радіо. Молотов стверджує в ній, що Москва негайно переказала Пейпінґові „англійський і новозеляндський погляд на цю справу", і признає, що „тамошня ситуація утруднює збереження миру і посилює небезпеку нової війни". Очевидно, совєтський уряд використовує нагоду для пропаґандивного нападу на американську політику. Молотов зазначує, що він дав доручення своєму представникові в Об'єднаних Націях, Соболеву, як поводитись в обмірковуванні справи замирення. Молотов повторює попереднє домагання, щоб Рада Безпеки ОН розглянула совєтську резолюцію з осудом американської „аґресивної" політики й „втручання у внутрішні китайські справи". Хоч у совєтській відповіді не сказано, чи Москва радитиме комуністичному Китаєві йти на замирення, проте американські часописи коментують, що Москва натискає на свого союзника, щоб не провокував зудару.

„ЗАПАЛЬНЕ МІСЦЕ" БІЛЯ ФОРМОЗИ

Група контрольованих китайськими націоналістами Таченських островів що є під безпосередньою загрозою комуністичної аґресії. Недавно комуністам пощастило захопити острів Їчанґ (В), а останньому націоналістична артилерія відбила комуністичну атаку на острів Юнан (А). Дальші комуністичні атаки могли б легко спровокувати нову світову війну.

У польському міністерстві поліції „чистять" урядовців

Відень. — Арештовано і віддано під суд голову слідчого департаменту польського міністерства безпеки за надужиття влади, — сказано у варшавській радіопередачі. У тій самій передачі повідомлено, що двох високих урядовців цього міністерства виключено з комуністичної партії „за ширення неприхильних для партії відомостей". Закордонні обсерватори відносин у Польщі переконані, що „чистка" у міністерстві безпеки, чи то пак поліції, ведеться наслідком ревеляцій недавнього високого урядовця з цього міністерства, Юзефа Святла, який втік до Америки й виголосив через Радіо Вільної Европи низку доповідей про польську поліційну систему і комуністичну партію. Усунено з посту заступника міністерства безпеки Романа Ромковського, шефа слідчого департаменту Яцка Рожанського й Анатоля Фейґіна.

Мендес-Франс втратив свою популярність

Париж. — Настрої у французькому парляменті вказують на втрату популярности, яку досі мав прем'єр Мендес-Франс, і на зріст опозиції. Це дуже яскраво виявилось при голосуванні над признанням урядові 139 більйонів франків ($400 мільйонів) для переведення розрахунків за місяць лютий цього року. Тому, що парлямент спізнився з ухваленням цілорічного бюджету, уряд вносить тимчасові бюджетові прелімінарі на кожний місяць. Так було у січні і тепер відбулось голосування над таким „латанням" державної економіки на біжучий місяць лютий. Парлямент відкинув внесення уряду більшістю 325 голосів проти 286. А що держава не може обійтись без кредитів на покриття біжучих видатків, то це голосування було виразною демонстрацією проти Мендес - Франса. Проте, прем'єр - міністер, очевидно, не прив'язує до неї великого значення.

Турецький прем'єр відвідує Італію

Рим. — Прем'єр Туреччини Мендерес і її міністер закордонних справ Копрулю прибули до Риму з офіційними відвідинами. У коментарях про цілі їхньої подорожі преса твердить, що вони старатимуться переконати італійських державних мужів, щоб Італія приступила до Балканського пакту. Мовляв, вони не ставитимуть офіційної пропозиції, але якщо отримають згоду на це, то таку пропозицію поставлять формально три члени Балканського союзу, Туреччина, Греція і Юґославія, які з'їдуться внедовзі на спільну нараду. Приступлення Італії до Балканського пакту стало можливе після того, як італійсько-юґославський конфлікт закінчився обопільним порозумінням щодо Трієсту. Участь Італії в Балканському пакті зв'язала б тісніше балканський бльок з НАТО, бо тоді тільки одна Юґославія не належала б до НАТО.

В Єгипті повісили двох жидів

Каїро. — Не зважаючи на просьби родин, на виразну інтервенцію французького амбасадора й заходи жидівського духовенства, в понеділок вечером виконано присуд смерти на двох жидівських діячах, засуджених на страту військовим судом, як керівників шпигунської організації, що діяла на користь Ізраїлю. Засудженими були 28-річний лікар жидівського шпиталю в Каїро, д-р Мусса Марзук, і 26-річний учитель, Азар. Суд відбувався від 11 грудня до 5 січня ц. р. Разом з ними були оскаржені ще 11 осіб. Жидівська преса твердить, що один із оскаржених помер під час допитів, а один покінчив самогубством. Прем'єр Ізраїлю закинув у своїй промові в парляменті, що цей суд і екзекуція відбулися з політичною ціллю — скріпити вузли приязни між арабськими державами, в яких виникли протиєгипетські настрої у внаслідок переслідування релігійно - політичної організації мохаммеданського Братства. Щоб доказати прем'єрам арабських держав, які зібралися тоді в Каїро на конференцію Арабської Ліґи, що в Єгипті панує „справедливість" і карають не тільки мохаммедан, переведено екзекуцію на двох жидах — твердять жидівські чинники. Державний Департамент оприлюднив заяву, що з американського боку „зроблено все можливе", щоб врятувати життя засуджених, але осягти цього не вдалося.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ НЕ СПІШИТЬСЯ ДО УЧАСТИ В РАДІ БЕЗПЕКИ

В КОЛАХ ОН ДУМАЮТЬ, ЩО НАСТАНЕ ПЕРЕМИР'Я БЕЗ ПИСАНОГО ДОГОВОРУ. — ЧУ ЕН-ЛАЙ ВИГОТОВИВ ПИСЕМНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПРОШЕННЯ ПРИБУТИ НА ЗАСІДАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ

Об'єднані Нації. — Генеральний секретаріят Об'єднаних Націй депешував у вівторок комуністичному китайському урядові в Пейпінґу, що його запрошено до участи в засіданні Ради Безпеки, присвяченому справі прибережних китайських островів в протоці Формози й замирення у тамошньому конфлікті. Покищо невідомо, яке становище займе комуно-китайський уряд. За відомостями з китайської столиці, Чу Ен-лай, після довгих нарад з іншими комуністичними вожаками, склав проєкт писемної відповіді Об'єднаним Націям. Ця відповідь намагається „зберегти обличчя" китайських комуністів у пункті їх „права" „визволити" Формозу, але водночас зраджує готовість взяти участь в нарадах Ради Безпеки. Ком. Китай, мовляв, підтримує резолюцію, зголошену в Раді Безпеки Совєтським Союзом і взяв би участь в дискусії над тією резолюцією. Як учора вже повідомлено, совєтська резолюція, яка атакує З'єдинені Держави за їх „аґресію" проти Китаю і „вмішування у внутрішні китайські справи", поставлена теж на денний порядок Ради Безпеки, але рішено було дискутувати над нею щойно після з'ясування першої резолюції, яку зголосив представник Нової Зеляндії, про замирення в районі прибережних островів.

Тим часом у колах Об'єднаних Націй думають, що в протоці Формози прийде до замирення, але без будь-якого писаного договору про перемир'я. Ніхто бодай досі не спішиться формулювати на письмі, як мав би виглядати такий договір про перемир'я. Загально вважається, що скласти текст такого договору, щоб його могли прийняти обидві китайські сторони й З'єдинені Держави — надзвичайно трудно, якщо взагалі можливо. Тому, мовляв, краще обмежитись до стану „неспокійного миру", коби тільки не було „гарячої" війни, яка могла б поширитись у світову війну. Америка була б за тим, щоб у такому договорі, чи резолюції Об'єднаних Націй, говорилось коротенько тільки про заведення перемир'я і про ніщо інше, зате інші звертають увагу, що коуністи напевне не погодяться на те, хотячи, щоб такий писаний документ відразу признавав їм якісь концесії, потрібні для „збереження обличчя" перед народом.

Етлі хоче, щоб Чіянґ Кай-шек пішов на вигнання

Лондон. — Конфлікт у Формозькій протоці найбільше хвилює англійський політичний світ, стурбований, що там може вибухнути війна, яка втягне також Англію. Міністер закордонних справ Іден заявив у палаті громад, що він має постійний зв'язок з Вашинґтоном у цій справі. Австралійський прем'єр Мензіс, який перебуває в Лондоні у зв'язку з конференцією Коммонвелту, прославляв мудрість і миролюбність президента Айзенгавера. Водночас англійський уряд хоче купити мир дальшими уступками китайським комуністам, стоячи під постійним сильним натиском Партії Праці. Її лідер, кол. прем'єр Етлі, зголосив конкретний проєкт, який зустрінувся з захопленням збоку всіх лейбуристів: невтралізувати Формозу, з якої Чіянґ Кай-шек виїхав би кудись на вигнання, а прибережні острови передати комуністичному Китаєві. Формоза перестала б грати ролю американського форпосту на Тихому океані, а населення Формози мало б висловитись у плебісциті, чи воно хоче об'єднатися з китайським материком, себто — чи бажає собі комуністичної влади. Така „розв'язка" мала б прийти після проголошення перемир'я, підготованого на Раді Безпеки ОН.

Москва не хоче вільних виборів у Німеччині

Лондон. — Чотири парляментські посли з Партії Праці зголосили інтерпеляцію до міністра Ідена, щоб уряд прийняв останню совєтську пропозицію, висловлену в ноті з 15 січня ц. р., як підставу для нової конференції чотирьох великодержав у справі об'єднання Німеччини. Англійські німецькі соціялісти твердять раз-у-раз, що совєтський уряд погодився в цій своїй ноті на вимогу альянтів, щоб за підставу для об'єднання стали вільні парляментські вибори. Однак міністер Іден, відповідаючи на згадану інтерпеляцію, розвіяв цей фальшивий погляд, ствердивши, що в ніякій совєтській ноті нема жадного доказу на те, що Москва змінила своє становище від часу минулорічної січневої конференції в Берліні. Вона ніде не заявила, що погоджується на демократичні вибори в Німеччині в західньому розумінні.

В СВІТІ

● **Західньо-німецький** президент, проф. Теодор Гойсс, святкував своє 71-річчя у Західньому Берліні. Перед домом, в якому він спинився, пройшов похід з оркестрою, хор проспівав серенаду, а спеціяльно замовлений коминяр — за німецьким переказом символ щастя — з'явився до старенького президента, щоб стиснути йому руку.

● **Польський уряд,** наслідуючи московський, заявив, що він готується до припинення формального стану війни з Німеччиною і нав'яже „нормальні" взаємини не тільки з комуністичною східньою, але й вільною західньою Німеччиною.

● **Аркадій Соболєв,** офіційний „заступник постійного представника" СССР в Об'єднаних Націях, отже урядуючий наступник Вишинського, має 52 роки і за фахом є інженер електротехнік. Від 1946 року він перебуває в Об'єднаних Націях, але спершу був в їх Секретаріяті. Говорить плавко по-англійськи. Кажуть, що наступником Вишинського буде призначений таки не він, а якась визначніша партійно-політична фіґура.

● **У Кенії** вбили ще одного „генерала" націоналістично-терористичної організації Мав-Мав, разом із його двома прибічниками. Він звався Ігура і сам прийняв титул „генерала", ставши на чолі 50-ох добре вишколених терористів.

● **У Венеції** чистять канали, з яких спустили воду. Тому можна перейти по сухому туди, кудою звичайно їздять ґондолями. Канали в Венеції чистять раз на 10—20 років.

● **Під проводом маршала** Фрідріха Павлюса, німецького командувача з-під Сталінграду, який потім пішов на співпрацю з Совєтами, відбулися в Східньому Берліні наради 87 колишніх високих німецьких старшин, в тому числі багатьох генералів. Вони оприлюднили заяву проти творення в Західній Німеччині армії в союзі з державами Заходу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ЗАПАЛЬНА" ФОРМОЗА

Британський секретар закордонних справ, Ентоні Іден, забираючи недавно слово в справі Формози, назвав її „запальною" в тому розумінні, що вона в кожній хвилині може розпалити нову світову війну. „Запальність" Формози більше ніж потверджують останні події, зокрема явні погрози комуністичного Китаю, піддержані збройними атаками на прилеглі острови, з одного боку, і рішення З'єдинених Держав задержати Формозу та Пескадори в „приятельських руках", потверджене конґресовими повновластями для президента Айзенгавера, з другого боку.

„Запальна" справа Формози опинилась тепер на форумі Об'єднаних Націй. Для злагіднення тієї „запальности" внесено дві резолюції. Західня резолюція, яку вніс представник Нової Зеляндії, дуже елястична, подібно, як і резолюція Конґресу ЗДА з повновластями для президента в справі оборони Формози. Тому, що оборону самої Формози і Пескадорів перебрали на себе З'єдинені Держави, західня резолюція в ОН згадує не про Формозу та Пескадори, а про китайські „прибережні острови", маючи на увазі острови групи Тачен та острів Квімой, на які відбувається тепер комуністична атака, або які є під безпосередньою загрозою такої атаки. Правда, „елястичні" повновласті Конґресу ЗДА для президента включають також і оборону неозначених ближче „прилеглих островів", отже на цій підставі президент Айзенгавер міг би наказати американським збройним силам обороняти і ці острови, якщо б їх оборона була конечно потрібна для оборони Формози. Проте, з дотеперішніх натяків та виясненъ виходить, що це не лежить в американському пляні вже хоч би тому, що, на випадок „великої війни", цих островів все одно не пощастить вдержати і вони не мають рішального стратегічного значення. З американського боку говориться тільки про можливу допомогу в евакуації національної залоги з цих островів.

Не торкаючись самої справи Формози і Пескадорів, а говорячи тільки про „перемир'я" відносно прибережних островів, яким Захід не надає рішального стратегічного значення, західня резолюція не резиґнує з будь-яких „принципів" і не поступається перед комуністичною загрозою. Вона тільки пропонує „перемир'я", щоб в таких обставинах можна було „далі говорити" про остаточне мирне полагодження проблеми цих островів. Поступки комуністам не означає також пропозиція, щоб до участи в дебатах у справі перемир'я запросити комуно-китайського представника, бо таку процедуру передбачає правильник Об'єднаних Націй.

Друга пропозиція, внесена й підтримана совєтським бльоком, змагає теж до „відпруження" і теж закликає до „перемир'я", але — на комуністичний лад. За передумову такого „перемир'я" вона ставить „припинення американської аґресії", відкликання американських військ з району Формози, Пескадорів та прилеглих островів, припинення „американської інтервенції у внутрішні китайські справи" і виключення національно-китайського представника з Об'єднаних Націй, на місце якого мав би прийти представник червоного Китаю. Іншими словами, Москва домагається повної капітуляції Заходу, а за це обіцяє йому „перемир'я".

Обидві резолюції, західня і совєтська, змагають, ніби, до тієї самої мети, себто до „перемир'я", але вони цілком протилежні. Совєти, поставивши в резолюцію свої політичні екстреми, мають широке поле для „компромісів", тоді як Захід уже в самій резолюції не має куди поступатись. Як це виразно видно з тексту резолюції, Захід хоче тільки перемир'я при існуючому стані, щоб в обставинах такого перемир'я можна було евентуально говорити про уступки червоним. Тим часом комуністи є аґресорами, і їхня резолюція мала б дати міжнародну санкцію їхній аґресії.

Перебіг і вислід дебат над цими двома резолюціями можна наперед передбачати. Комуністи скористають з нагоди, щоб виголосити на міжнародному форумі свої пропаґандивні промови, західня більшість ухвалить новозеляндську резолюцію, совєтський представник зголосить проти неї своє сто-якесь-там з черги вето, і на тому скінчиться. Ані дебати в ОН, ані їх вислід не змінять „запального" характеру ситуації навколо Формози. Проте, ці дебати все ж таки корисні, зокрема при американській рішучості в справі оборони Формози. Вони бо ще й формально ставлять світову опінію по боці тієї американської рішучости та готовости, які в теперішніх обставинах становлять єдину реальну перешкоду для того, щоб від „запальної" Формози не загорівся світ.

ПОСТУП В ІМІҐРАЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ

На підставі нового іміґраційного закону, схваленого Конґресом супроти вета президента Трумана, теперішня адміністрація президента Айзенгавера видала розпорядок про затримування незаконних іміґрантів, що зобов'язує від листопада 1954 р. Цей розпорядок з усіми його постановами, вияснив генеральний прокуратор Герберт Бравнелл на зібранні нюйоркської Американської Іміґраційної Конференції, що покликала до життя Комітет для Проблем Переселення і Втікачів, створений з представників добровільних аґенцій. Між цими аґенціями є також і Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, три представники якого брали участь в нараді 26 січня 1955 р., скликаній до Тавн Голл Клюбу при Вест 43 вулиці. Нарадами проводив колишній комісар іміґрації, Ірл Гаррісон, а головним промовцем був сам генеральний прокуратор, як голова департаменту справедливости. Теперішній комісар іміґрації, ген. Джозеф М. Свінґ, теж сказав своє слово. Приявних було понад півтори сотні осіб, які ведуть переселенчу й натуралізаційну акцію і інформують загал громадян про все, що стосується проблем натуралізації та громадянства під теперішню пору.

Ген. прокуратор Бравнелл обговорив новий розпорядок у трьох його діях, а саме: 1. затримування іміґрантів, що мають бути депортовані; 2. труднощі правного поступування при цій нагоді; 3. співчуття до осіб, які попали під постанови закону.

З промови, виголошеної Бравнеллом, учасники конференції довідалися про такі зміни уряду у відношенні до іміґрантів:

Коли влада довідається про неправне перебування на терені З'єдинених Держав якоїсь особи, то в першу чергу затримує таку особу і перевіряє її моральну вартість. Якщо така особа не поповнила ніякого кримінального переступу, то її не відсилають до в'язниці, як це бувало за попереднього іміґраційного закону, а залишають на волі в її мешканні, очевидно, під наглядом влади. При такій практиці з початком 1955 року на всій території ЗДА тільки чотири іміґранти, які мають бути депортовані, приміщено у в'язницях.

Тому, що запідозрених у незаконному перебуванні осіб не затримують у в'язницях, іміґраційна влада скасувала дотеперішні спеціяльні заклади для придержування іміґрантів на час допитів. Напр., закрито відому „касселґарду" на Елліс Айленді в Ню Йорку і іміґраційні станиці в Бостоні, Сан Франсіско, Гонолюлю і т. п. Замість колишніх тисяч затриманих неправних іміґрантів, тепер перебуває під доглядом влади тільки 71 особа. Це тому, що гостра перевірка („скринінґ") кандидатів на іміґрантів закордоном зменшує працю іміґраційної влади після їх прибуття на територію ЗДА. Іміґрант, призначений на депортацію, не вважається за злочинця і може вільно працювати далі, чекаючи на закінчення розгляду владою його справи. Цей розгляд має на меті дати запідозреному спроможність використати всі можливі законні засоби, щоб здобути право на постійне перебування в Америці.

Коли іміґраційна влада переконається, що іміґрант може доказати, що у безвихідному положенні він був змушений хапатися неправних засобів, щоб добитися права азилю в Америці, то влада бере це до уваги і вносить такі особи на список, який передає Конґресові з рекомендацією, щоб Конґрес спеціяльною резолюцією признав їм право на законне перебування в ЗДА. Це стосується головно тих осіб, які признались, що вони склали фальшиві зізнання про своє минуле, коли проходили перевірку американських урядовців. Керуючись співчуттям, американська влада залишає їх на волі „за паролем", доки Конґрес не вирішить їх долі, або доки не знайдеться якась країна, до якої можна буде їх депортувати без небезпеки для їхнього життя.

Багато часу присвятив Бравнелл для вияснення справи „мокрохребетників", тобто сезонових фармерських робітників, що незаконно перекрадаються з Мехіка. Тому, що Конґрес ухвалив фонди на утримування більшого числа пограничних сторожів, кількість таких іміґрантів дуже зменшилась. На доказ цього Бравнелл подав відповідні цифри.

На запит українських учасників наради, як влада відноситься до іміґрантів-скитальців, що незаконно прибувають з Канади, комісар іміґрації Свінґ відповів, що відноситься так само, як до інших іміґрантів. У випадках, коли втікачі прибули законно до Канади, американська влада відсилає їх у Канаду. Коли ж вони загалом не мали права на в'їзд в Америку, тоді їх призначується на депортацію до Европи.

Оці справи, обговорені засадничо, розв'язується індивідуально в кожному окремому випадку. Тому, що влада виявляє дуже багато людяности до таких осіб, кожен, хто попадає під слідство, повинен вживати свого розуму, щоб допомогти владі вирішити його справу на його особисту користь.

(С)

Я. Петрів

ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК ТУРЕЧЧИНИ

На наших очах сходять у минуле політична та господарська колоніяльні системи. У чому була їх суть? В політичній площині — проголошувати колоніяльні народи „недозрілими" до самостійности, замовчуючи, що „опікуни" звичайно старалися цю недозрілість якомога довше вдержувати; в господарській ділянці — користуватись природніми багатствами колоніяльної країни, вживати їх як сировину для промислу опікуна, але гальмувати розвиток власного переробного промислу колонії.

Коли ж колоніяльної системи зрештою зовсім не стане, чи означатиме це занепад промислової і торговельної потуги колишньої метрополії? Промисловий капітал індустріяльних держав може працювати в давніх колоніях, приносячи користь і цим і тим. Індо-Китай, Єгипет, Індія, країни північної Африки — це гарні ринки збуту промислових товарів; але народи цих країн хочуть бути не тільки експлюатованими споживачами, вони хочуть самі продукувати споживчий товар, збільшуючи при цьому свій життєвий рівень та добробут країни.

Перехід від колоніяльної форми господарства на модерну форму промислової співпраці можемо прослідити хоча б у новітній Туреччині. Власне минув рік, як у Туреччині проголошено закон про заохоту закордонних капіталовкладань. Закон дозволяє закордонним фірмам творити в Туреччині свої промислові підприємства, забезпечуючи за фірмою право вивозити не тільки частину зисків, як це було досі, але повнотою перевозити закордон прибутки й основний капітал. До кінця минулого року коло 90 закордонних концернів скористало з цього закону, вкладаючи у створені в Туреччині фабрики понад 27 мільйонів долярів. Американські, німецькі, французькі, ізраїльські, навіть південно-американські фірми поспішили будувати в Туреччині тракторні, машинобудівельні, ґумові, хемічні та інші виробні.

Чому лише тепер турецький уряд рішився на таку дію? Відповідаючи на це питання, треба, бодай коротко, приглянутись розвиткові турецької промислової політики.

У спадщину по османській імперії турецькій республіці дістались — борги. Ніякого промислу на території теперішньої Туреччини не було, а навіть ті примітивні варстати, що задовольняли найконечніші потреби населення, були в руках греків, вірменів, жидів. Туркові „годилось" бути тільки хліборобом або державним службовцем. (Чи не нагадує це ментальности західніх українців за часів австро-угорської імперії?).

Ататюрк, будівничий Турецької республіки, комітьголовою повертаючи увесь традиційний лад Туреччини, поставив пробудженому народові завдання творити турецький промисл. Завдання було важке: не було ні кадрів, ні капіталу. За допомогою до чужих молода Туреччина не сміла звертатись: ще в свіжій пам'яті були чужинецька безкарність та колоніяльна експлюатація часів османського правління. Не зважаючи на труднощі, деякий поступ в ділянці промислу осягнено: промислових підприємств нараховувалось коло 200 у 1913 р., 1400 — в 1933 р., але, зваживши що всього затруднювали вони тільки 62 тисячі робітників, — про індустріялізацію країни годі було говорити.

У 1934 р. уряд постановив узяти індустріялізацію в свої руки. Вже до цього часу заходами та за гроші уряду побудовано деякі виробні для військових цілей (авіоремонтну у Кайсері та ін.), і декілька цукроварень. Заохочений „запаморочливими осягами" совєтської першої п'ятирічки, турецький уряд складає свій „п'ятирічний плян упромисловлення". Але на відміну від совєтського зразка, турецька п'ятирічка клала більший натиск на розбудову легкого промислу: побудовано 4 текстильні виробні, в тому числі в Кайсері найбільшу текстильну виробню на Близькому Сході. У важкій індустрії, базуючись на вугіллі басейну Зонґулдак та залізну руду в Сівасі, побудовано домни, сталеварні та залізопрокатні виробні в Коробуку.

Для кермування державними виробнями та для дальшого переведення в життя пляну індустріялізації, створено два банки: Сумер Банк, що кермує промисловими виробнями, і Яті Банк, що розробляє головно мінеральні ресурси.

У 1938 р. виготовлено черговий, чотирирічний плян, але війна, що розпочалася в 1939 р., обмежила виконання пляну до промислів, важливих з мілітарного боку. Все таки створено й деякі нові галузі цивільного промислу: скляні гути, фабрики паперу, сірчаної кислоти, соди, цементу.

Розбудовуючи промисл, турецький уряд поставив дві головні цілі: використати наявні в Туреччині сировці — вугілля, залізо, бавовник; дати селянським масам побічне джерело заробітку у фабриках і підвищити їх низький життєвий рівень. Для цієї останньої цілі уряд заплянував розміщення промислових виробень широко по всій країні, деколи й зі шкодою для економічного виробництва.

З початку промислової розбудови Туреччина до закордонної фінансової допомоги ставилась обережно — важило тут згадане вже недовір'я до фінансових „імперіялістів" — одначе, власні грошові ресурси не вистачали на закуп закордоном машинового устаткування для нових виробень та модернізацію копалень. Першу закордонну позику взяла Турецька республіка від шведського сірникового концерну Крюґера, опісля на побудову текстильної виробні в Кайсері дав кредит в 10 мільйонів долярів Совєтський Союз.

У 1938 р., коли воєнні хмари нависли вже були над світом, за впливи в стратегічно важливій Туреччині переліцитовувались усі держави, пропонуючи позики: Англія дала 6 млн. фунтів стерл. на озброєння і 10 млн. — на закуп машиноустаткування для шахт, залізничого табору та ін.; Німеччина відкрила Туреччині торговельний кредит в 150 млн. нім. марок; Совєти позичили 8 млн. долярів золотом.

Повоєнний період почався загрозою совєтської „співпраці" в обороні чорноморських проток. Туреччина відповіла на це закликом під зброю мільйона вояків. Утримування такої армії в щоденній готовості до дії висмоктало з держави усі фінансові засоби. На щастя, прийшла американська фінансова та матеріяльна допомога за пляном Трумана. Використано її в першу чергу на побудову стратегічно важливих залізниць, озброєння війська, модернізацію пристаней, розбудову летовищ. Решту допомоги спрямували американці на модернізацію хліборобства: на полях, де 30 років тому воли тягали дерев'яні рала, сьогодні гуде 40 тисяч тракторів!

Чому американську допомогу спрямовано в турецьке сільське господарство, а не в промисл? Американський імперіялізм, — гримить радіо з Москви, — хоче обернути турків знову на колоніяльних гречкосіїв, накинути їм американський промисловий мотлох! Але правда не в цьому: не зважаючи на всі індустріялізаційні почини, турецька промислова продукція не задовольняє і довго ще не задовольнятиме потреб країни. З Туреччини експортується головно сільсько-господарські продукти: хліб, тютюн, бавовну, сушені овочі. Вони становлять 76% всього турецького експорту. З продажу цих продуктів закордон пливе в Туреччину чужа валюта, за яку можна закупити машини для індустріялізації. Експерти пляну Маршала чи „4-ої точки" не такі вже „імперіялістичні акули", як про це горлає Москва.

У виборах в турецький парлямент 1950 р. перемогла демократична партія. Ця зміна позначилась і на методах упромисловлення країни: хоча не викинено за борт державного плянування та фінансування промислової розбудови, більший натиск покладено на приватну, індивідуальну ініціятиву. Це дало

(Закінчення на стор. 3-ій)

СТРАШНА НЕДУГА

(Лист із Парижу)

Між двома світовими війнами мав я нагоду прочитати дві книги про Францію. Одну написав російський православний священик, який довгий час перебував у Франції в кінці 19 віку; автором другої книги був Зіґмунт Вінтер, чеський журналіст. Його праця — „Книга про Францію" — була нагороджена в Празі премією. В обох книгах мене зацікавили факти про алькоголізм у Франції. Алькоголь тут, в його слабших формах — у вині, став „народним напоєм", від колиски і до могили. Навіть дітям-школярям, як ідуть вони до школи, дають вино і хліб, замість молока!

Відомо, що людина, яка уживає спиртових напоїв зрідка, не може знищити свого здоров'я, навіть коли дуже уп'ється. Проти цієї отрути організм сам бореться, навіть такими засобами, як звертанням випитого. Зате часте, щоденне уживання алькоголю, навіть у великій кількості, приводить здоров'я людини до руїни і виродження. Наслідки алькоголізму несуть і потомки п'яниць: випите батьками і матерями лягає, мов прокляття на їх дітях і внуках — у вигляді, зокрема, душевних недуг.

Заглянув я в Парижі до книгарень і знайшов на тему „алькоголізм" цілу літературу — давнішу й нову. Праці п. Сюллі Ледермана показують, що у Франції є надмірна смертність. Напр., коли в Голляндії умирає 100 осіб, то (пропорційно) у Франції вмирає 273. В них 151 француз умирає від алькоголізму.

Досліди авторів — Рувіллюа, Деробера, Брюно і ін. показують, що процент смертних випадків від алькоголізму в лікарнях Франції досягає 40 на все число людей, що вмирають у цих установах; із десятьох недужих на рак шлунку 8 осіб — це п'яниці; 40% усіх нещасливих випадків під час роботи мають причину в підхмеленому стані робітників; 57% жертв нещасливих пригод на дорогах у Франції бувають під впливом алькоголю.

Алькоголіки наповнюють тюрми Франції, як злочинці: від 30 до 40% засуджених осіб поповнили злочини у нетверезому стані. Між дітьми, засудженими за злочини, з числа 475, потомками алькоголіків є 232. Дальші факти не менше страшні. Напр., половина душевно-хворих дітей, що були досліджені лікарями, — це діти алькоголіків. Ці факти знайдете в праці, що вийшла 1954 року: Г. Маліняк і Колін „Алькоголізм — Що я знаю?"

Споживання алькогольних напоїв у Франції найвище з усіх країн Европи: 32 літри чистого алькоголю в рік на одну особу (включно з дітьми, недужими і т. д.). Це значить, що велика частина дорослих французів випиває за рік значно більше чистого алькоголю як 32 літри.

Зло алькоголізму бачать уже давно люди, що чують свою відповідальність за будучність народу. Чому ж вони не діють рішуче і негайно, щоб здібна нація не втопилася в алькогольному морі?

Тут ми натрапляємо на цікаву перешкоду. У Франції є коло 8 мільйонів осіб, заінтересованих у продукції і продажі вина та інших алькогольних напоїв: селяни-винороби, фабриканти купці — шинкарі і т. д. Коли цим мільйонам сказати, що та або інша партія чи уряд хочуть наложити високі податки на вино або замишляють обмежити торгівлю вином, то всі вони напевно віддадуть свої голоси під час виборів до парляменту тим партіям, які обіцяють, що все лишиться по-старому.

Звичайно, демократичні партії могли б договоритися між собою щодо „чесної гри" і виробити спільний плян боротьби проти алькоголізму. Але в цій країні є могутня комуністична партія, що для неї ніякі закони чесної гри „не писані". Ця аґентура Москви готова змобілізувати всіх п'яниць і розбійників, щоб вони голосували за комуністів і привели цю партію до влади у Франції.

Чи знайдеться відвага у теперішнього прем'єра п. Мендеса повести похід проти найбільшого зла сучасної Франції — алькоголізму? На превеликий жаль, Франція має дуже багато політичних партій, і кожна хоче збільшити число своїх мандатів у парляменті коштом інших. Засобом у цій боротьбі за місця в парляменті є демагогія: Хто є більший „друг народу"? Вісім мільйонів виборців, інтереси яких зв'язані з виробом і продажем алькоголю, уважають того за „друга народу", хто забезпечить їх заробіток, хоч би й через руїну народного здоров'я.

Тому — критика алькоголізму лишається тим часом у книгах і почасти — в пресі. Ніодна партія не відважується виступити явно і славно проти „зеленого змія" в своїй виборчій програмі; кожна партія боїться, що наживе в тих 8 мільйонах алькогольних інтересантів своїх невблаганних ворогів, і, крім того, поставить проти себе також цілі леґіони п'яниць, які хочуть пити багато, дешево і, — в кожну годину дня і ночі...

Viator

Д-р Ол. Марітчак

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

(2)

В Мюнхені перебули ми кілька днів і при тій нагоді відвідали українського консула Оренчука та оглянули прегарне місто, де всякого роду мистецтво вибивалося на перший плян. Чудові ґалерії Пінакотеки, зокрема незабутні картини Бекліна, виставки молодих малярів, розкішні будівлі та величава панорама міста захопили нас цілковито. Вечорами відвідували ми знамениті концерти, ресторани з добрим пивом і веселою музикою, де переважно почути можна було баварські „йодлі". Коли я в 1945 р. побачив страхітливі руїни цього колись пишного міста, відчув великий жаль за втратою краси, яка мабуть ніколи не вернеться.

На місяць червень 1922 р. призначено конґрес МУТЛН у Празі. Наше Товариство підготовило заздалегідь склад делеґації на конґрес, який мав вирішити справу прийняття ЗУТЛН до Унії, як повноправного і самостійного члена. Крім делеґатів з Відня (д-р Перфецький, посол Лев Левицький і головний секретар Т-ва), доповнено делеґацію найповажнішими членами української громади у Празі. На делеґатів запрошено д-ра Олександра Коллесу, д-ра С. Дністрянського, д-ра Степана Смаль-Стоцького, д-ра Михайла Лозинського, д-ра Давидовського (знавець англійської мови), студента, а опісля інж. Гладія і деяких інших студентів високих шкіл у Празі. До Праги їхали ми в добрім настрої, бо сподівались на видатну допомогу численної української громади у Празі та числили на повагу нашої делеґації.

На порядок нарад першого засідання конґресу поставлено справу прийняття Західньо- і Східньоукраїнського Т-ва Ліґи Націй до Унії. Тут слід зазначити, що в міжчасі засновано Східньоукраїнське Т-во Ліґи Націй (від Великої України), яке перед конґресом у Празі зголосило своє приступлення до Унії. Перед засіданням наша делеґація визначила на промовця у справі прийняття ЗУТЛН проф. д-ра Михайла Лозинського, знавця міжнародного права та французької мови, який мав вироблену марку доброго діялектика і дискутанта. Зачували ми при тому, що польська делеґація мала знаменитих промовців і старанно підготовила виступ проти прийняття нашого Товариства до Унії. І справді, коли ген. секретар Унії проголосив справу прийняття ЗУТЛН до Унії, голова польської делеґації д-р Дембінський зголосився до слова і гарною французькою мовою домагався відкинення подання ЗУТЛН, мовляв, Східня Галичина належить до Польщі, Польща виконує адміністрацію тої країни і ЗУТЛН не може виступати як самостійне Т-во, а повинно увійти у склад польського Т-ва, як окремий відділ. Промова д-ра Дембінського зробила помітне враження. Опісля головний секретар Унії дав слово представникові нашої делеґації. В той момент проф. д-р Лозинський, мабуть з важливих причин, відмовився виступати з промовою. Серед членів нашої делеґації мали ми знаменитих промовців, деяких з парляментарним досвідом, але всі вони володіли німецькою мовою, а на конґресі були допущені тільки дві мови: англійська і французька. Зрештою німецькою мовою не можна було промовляти, бо вона робила недобре враження взагалі, а особливо на терені Праги. Тоді голова делеґації д-р Перфецький поручив мені, хоч непідготованому, виступити з промовою. Додав мені відваги професор і ректор Сорбонни Оляр, який тоді був серед нашої делеґації і бачив наше замішання. Він навіть подав моє прізвище головному секретареві Унії. Я опанував себе і вперше у своєму житті виголосив промову на міжнароднім з'їзді, хоч моя французька мова була проста і без ніякої реторики. В промові подав я відомі тоді арґументи у східньогалицькій справі, зазначаючи, що українське населення на території Східньої Галичини зараз по розпаді Австрії виконало своє право самовизначення і створило Західньо-Українську Народну Республіку, що справа Східньої Галичини ще не вирішена і що ЗУТЛН має повне право виступати як самостійне Товариство. По моїй промові зголосився до слова член французької делеґації, посол до французького парляменту Еннесі і, з притаманним французам темпераментом вказавши на засадничі різниці в заявах двох делеґацій, домагався від головного секретаря Унії об'єктивного з'ясування української справи. Головний секретар Рійссен заявив, що не має під рукою потрібних документів, і тоді посол Еннесі поставив внесення на вибір окремої комісії для розгляду справи становища нашого Товариства. Це внесення перейшло значною більшістю голосів, і на наступний день, на год. 8 передпол. призначено засідання комісії. Польська делеґація пробувала протестувати проти цього рішення, однак цей протест Президія конґресу відкинула.

По засіданні Загальних Зборів були ми приємно заскочені: до нашої делеґації підійшли громадою члени англійської делеґації і, складаючи нам ґратуляції, заявили, що дадуть нам всяку допомогу для оборони справи нашого Товариства в комісії. Ми прийняли заяву англійської делеґації з великим вдоволенням і вручили поодиноким членам писемні інформації про стан східньогалицької справи.

Другого дня ми вже підготовляли матеріяли для наших делеґатів до комісії. О год. 7-ій ранку зайшла до нашого готелю на Виноградах секретарка англійської делеґації і з усміхом заявила, що хотіла переконатись, чи точно прибудемо ми на засідання комісії, при чому подала, що англійській делеґації дуже залежить на корисним полагодженні нашої справи. На засіданні комісії ми одержали велику допомогу від англійців і, на диво, також від французьких делеґатів. Тож комісія — при спротиві поляків — винесла постанову прийняти наше Товариство до Унії як представника окремої державної одиниці. У французькій мові означено тоді Східню Галичину як „відрубний край" (pays distinct). Цього ж самого дня відчитано на Загальних Зборах Унії резолюцію комісії, яку прийнято віликою більшістю голосів, знову при дуже різкому спротиві польської делеґації.

Наша перемога викликала серед празької української громади велике захоплення, і всі українські часописи в краю й закордоном подали цю радісну вістку нашому громадянству, з докладними інформаціями про перебіг справи на пленумі конґресу і на комісії. Увечері відбулося на Градчанах прийняття всіх делеґацій міністром закордонних справ чехо-словацького Уряду Бенешом, який щиро привітав українську делеґацію. Під час прийняття англійці запросили деяких членів нашої делеґації до свого стола, де появились знамениті чеські страви при доброму чеському пиві і шампанському вині. Особливе зацікавлення українською проблемою проявив тоді посол до англійської Палати Громад Девіс-Девіс, а також головний секретар англійського Т-ва Ліґи Націй О'Маллони. З інших членів англійської делеґації поставилась дуже прихильно до нашої репрезентації відома зі своєї краси й вишуканих строїв леді Ґледстон (з титулом віскаунтесс), яка спеціяльно цікавилась українськими жіночими організаціями.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

УРОЧИСТА КОНФЕРЕНЦІЯ ПАМ'ЯТІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО

В неділю, 19-го грудня 1954 року відбулась урочиста конференція Української Вільної Академії Наук у ЗДА, що вшанувала пам'ять великого українського історика Михайла Сергійовича Грушевського.

Ця конференція відбулась у Колумбійському Університеті і була присвячена двохсотліттю цього університету, що відзначалось у 1954 році. Крім членів Академії, на конференції були присутні численні гості: професори Колумбійського Університету, учені різних національностей: білоруси, грузини, поляки, росіяни, а також чільні представники різних українських організацій.

Відкриття Конференції і привітання

Конференцію відкрив голова Української Вільної Академії Наук у ЗДА, професор М. О. Ветухів, який сказав, що великий український історик, Михайло Грушевський, все життя боровся за те, щоб світ знав історичну правду. Він також боровся за свободу українського народу і в 1917 році очолив демократичну Українську Народну Республіку.

З теплим привітом від Колумбійського Університету виступив декан Едґар Міллер, який заявив, що Михайло Грушевський був величним символом гасла, під яким проходить святкування двохсотліття Колумбійського Університету: „Право людини на знання та вільне використання його".

Доповідь проф. Олівера Фредеріксена: „Грушевський, як історик і творець історії"

Професор О. Фредеріксен свого часу редаґував англійське видання „Історії України" Грушевського, а тепер є радником „Інституту для Вивчення Історії й Культури СРСР". На початку своєї доповіді він коротко накреслив розвиток історичної науки в світі з кінця вісімнадцятого століття і до сьогодні. При тому доповідач показав величезне значення праць М. Грушевського в галузі історії східніх слов'ян. „Грушевський є учений світового значення", — сказав професор Фредеріксен. „10 томів „Історії України-Руси" Грушевського є клясичною працею, що посідає певне місце в розвитку світової історичної науки.

Далі професор Фредеріксен окреслив ролю Грушевського в історії українського визвольного руху. Він сказав, що завдяки своїй діяльності на Західній Україні до революції, Грушевський більше зробив для об'єднання всього українського народу, ніж будь-хто інший. Його роля в пробудженні національної свідомости українського народу величезна. Його наукова діяльність була спрямована на те, щоб піднести історичну базу під національні прагнення українського народу, а політична діяльність була спрямована на визволення свого народу. В час революції 1917 року Грушевський став провідником демократичних сил українського народу і будівничим української республіки.

Фредеріксен сказав, що, щоб розуміти сучасність, треба знати минуле. Тепер твори Грушевського стали ще більше популярними, ніж вони були за його життя. Свою доповідь професор Фредеріксен закінчив такими словами: „Большевики забороняють твори Грушевського, але вони живуть і можливо, що одного дня буде здійснене те, за що Грушевський боровся: українська незалежна демократична держава".

Доповідь професора Олександра Оглоблина: „Грушевський і українське національне відродження"

Професор Оглоблин сказав, що батько української історії, великий історик Михайло Грушевський, вважав завданням свого життя написання докладної „Історії України-Руси". Про це він писав у своїй автобіографії 1906 року. Над цією монументальною роботою Грушевський працював усе життя і хоч він її не закінчив, але значення її величезне. Концепція Грушевського історії східніх слов'ян тепер увійшла до світової історичної науки.

Проф. Оглоблин підкреслив найзвичайний організаційний талант Грушевського, який в період 1906-17 років був загально - визнаним лідером українства, провідником українського руху в Росії. Студії історії привели Грушевського до глибокого розуміння проблем влади, проблем держави. В час Революції 1917 року Грушевський був висунений на чоло Української Держави.

Перші роки після того, як большевики поневолили Україну, Грушевський жив закордоном. В 1924 році большевики запропонували йому повернутися на Україну, обіцюючи широкі можливості для наукової праці. Грушевський погодився, бо він вважав найважливішим завданням свого життя — закінчити писання „Історії України-Руси", а для цього можливості він бачив лише на Україні. У Києві Грушевський взявся за інтенсивну наукову працю: далі писав свою історію, а також вів велику організаційну роботу в Українській Академії Наук. Він писав про Хмельниччину і Хмельницького і з погляду державника вказував на помилки Хмельницького.

На початку 30-ох років большевики перервали діяльність Грушевського, змусили його виїхати до Росії. 24 листопада 1934 року він помер. Большевики влаштували йому гучний похорон, але незабаром заборонили твори Грушевського.

„Грушевський залишив страшну для большевиків спадщину", — сказав професор Оглоблин. „Недаремно поет Микола Бажан, з наказу комуністів, говорить про „отруйні теорії Грушевського". Але теорії знищити не можна. Місце „Історії України-Руси" Грушевського для українського народу є поруч з кобзарем Шевченка".

Доповідь професора Дмитра Чижевського: „Грушевський, як історик літератури"

Професор Чижевський сказав, що до 20-ох років М. Грушевський надрукував кілька дрібніших праць, що торкалися історії літератури. Лише в 20-х роках Грушевський почав друкувати „Історію української літератури", яку довів до кінця 16 віку. Завдяки тому, що Грушевський, як ніхто з його сучасників, був обізнаний з европейською науковою літературою, він зумів прикласти чимало її досягнень до дослідження пам'яток української літератури. Він підійшов до свого завдання з типовою для нього ґрунтовністю, тому він звернув увагу і на формальний бік творів, чого історики літератури здебільшого не робили. Грушевський висловив чимало нових думок і довів їх на літературному матеріялі. Наприклад, він указав на можливу участь духових письменників у постанні світського епосу.

„Історія літератури" Грушевського, — сказав професор Чижевський, — здається, ще більше потрібна сучасному історикові літератури, ніж його історичні праці потрібні історикові. Ця праця є в списку обов'язкової літератури для всіх студентів на Гарвардському Університеті, що спеціялізуються в галузі слов'янських мов і літератури".

Доповідь професора Івана Решетаря: „Грушевський як політичний провідник"

Свою доповідь професор Решетар почав з твердження, що український народ може бути гордий з того, що він має такого великого провідника як Грушевський. Славетний історик включився в політичну діяльність з перших днів революції і під його проводом Центральна Рада стала першим українським урядом. Саме в той час, як Грушевський очолював Центральну Раду, була проголошена державна незалежність України, за що він боровся все життя.

Професор Решетар подав коротку характеристику Грушевського, як політичного провідника, підкресливши його сміливість, рішучість і джентельменські риси характеру.

● У Токіо група корейців пробувала влаштувати дискусійний вечір, щоб обговорити пропозиції північно - корейського комуністичного уряду про об'єднання Кореї. Корейські націоналісти вдерлись в це приміщення і зчинили таку бійку, що не тільки збори не відбулись, але 20 осіб забрано до шпиталю.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ютика, Н. Й.

Загальні Збори відділу УККА

В дні 2-го січня 1955 р. відбулися річні Загальні Збори місцевого відділу УККА в приявності делеґатів від 7-ми товариств та громадянства. Представником Централі був д-р І. Завaward Завааликут.

Здавалося б, що це нічого надзвичайного, щоб про те писати, але заки порушимо перебіг тих Зборів, мусимо сягнути пам'яттю в минуле, а саме, що ділялось тому 14 місяців, при такій самій події. Тоді відділ УККА — майже не існував, згляднo лише секретар п. М. Войтович, підтримував його животіння. Як далеко відділ УККА тоді не був виразником об'єднання всіх українців на тому терені, свідчить той факт, що Загальні Збори відбулись в чужій залі, хоч були три залі при наших церквах. У таких то обставинах зійшлися делеґати і громадянство, щоб вислухати звіт Управи, висловити абсолюторію, і вибрати нову Екзекутиву. Здавалося, що справа безнадійна (розв'яжеться відділ), бо ніхто не хотів очолити Екзекутиву. Хтось підніс думку (чи не д-р Заваликут), щоб почати вибір від заступника голови, — яких обрано трьох, від кожної громади, і секретаря. І так пішла справа вперед. Коли усі другорядні пости були заповнені, згляднo лишені з правом кооптації, тоді під оплески усіх приявних, з радости, що сповнилося те, про що усі вони мріяли погодився прийняти відповідальний пост голови місцевого відділу УККА (зі застереженям, що усі будуть допомагати активно — наш доктор Богдан Гарбовський. І праця пішла стомилевими кроками вперед. Легка рука д-ра Гарбовського в професійній його праці перемінилася на тверду руку в суспільно - громадській роботі. Він показався знаменитим організатором праці місцевого відділу. Він, мимо своєї професійної праці, завжди мав час і охоту для громадської праці. Усі засідання Екзекутиви (було їх коло 20, кілька — надзвичайних і безліч засідань імпрезових комісій) відбувалися під його особистою кермою. Найбільшою його заслугою це те, що удалось йому притягнути людей з інших церковних громад. Маючи в загальному сконсолідовану Екзекутиву, міг д-р Гарбовський, як голова, маючи добрих співробітників — здійснити ті задуми, яких вимагала роля відділу УККА. Всі відповідальні виступи назовні очолював місцевий відділ УККА, як репрезентант місцевих українців.

Відділ своєю діяльністю голосно заговорив про Україну й українське питання перед місцевими американцями. Скільки то було виступів хорів, чи танцювальних гуртків. Під патронатом відділу УККА відбувалися виступи наших наймолодших на телевізії, в радіо, в YMCA — YWCA, Neighborhood Center, Proctor Institute. Усі концерти, доповіді, академії і т. д. були під безпосереднім або посереднім керівництвом УККА. Стояли вони на високому культурно - мистецькому рівні, була ціль не робити нічого дешевими засобами. Усі імпрези проходили з великим моральним і матеріяльним успіхом. Перший раз на цьому терені відбувся „Український День", на якому були свої і чужі знатні гості.

Екзекутива теж найбільшою опікою оточила акцію збирання У. Н. Фонду. Пороблено різні заходи (оголошення по церквах, товариствах, по радіо, пригадки письмами, а вкінці особиста акція членів Екзекутиви, ходженя по хатах). Ця акція дала те, що Ютика стоїть в передніх рядах у пропорційному відношенні мешканців інших міст. Усі почини місцевого УККА підтримали усі місцеві організації, зокрема, місцевий хор „Трембіта", під керівництвом п. Олени Кокодинської. Не в силі усе пригадувати, бо забрало б багато місця, поверну до цьогорічних Зборів, які відбулися, маючи за собою пророблений ефектовний рік. Як звичайно, звітував голота д-р Б. Гарбовський майже в одногодинним звіті, а потім інші члени Екзекутиви. Усі підкреслювали великі досягнення УККА, не як самохвальбу, але як речеві факти пророблені праці, маючи одначе застереження, що не все громадянство підтримує цілі і акції УККА, а стоїть осторонь його. І хоч нема ніякої небезпеки щодо продовження праці УККА на тому терені, то все ж таки воно лежить тягарем усе на тих самих людях, організаціях, . . . а загал сидить по „домах". Тим разом було що вислухувати і за що уділювати абсолюторію. Це пішло легко, аж до вибору нової Управи. І знову ца сама проблема. Д-р Гарбовський перепрацьований, хоче дати нагоду другим очолювати, але приявні не хочуть і чути про зміну на цьому пості. І знову почуття відповідальности перед громадянством та любов до нього, а до української справи зокрема, рішає, що він приймає на один рік важку й відповідальну працю голови місцевого відділу УККА, в надії, що він буде ще кращий як попередній. Усі ми йому цього бажаємо.

Ю. К.

Филаделфія, Па.

Відзначення двох Державних Актів України

Для відзначення двох Державних Актів України: проголошення Самостійности 22 січня 1918 р. і проголошення злуки всіх українських земель у одній соборній Українській Народній Республіці 22 січня 1919 р., українська громада у Филаделфії влаштувала заходами Об'єднання Прихильників Української Народної Республіки, за участю всіх українських організацій і товариств — членів місцевої Філії УККА, святочну Академію в суботу, 22 січня 1955 року, у великій залі Дому Горожан при вулиці Френклін.

Урочисту частину свята започатковано відеспіванням американського гимну у виконанні солістки С. Бенко. Далі, на тлі гарно прибраної сцени, з розвішеним через середину українським прапором і великим Тризубом, станули представники українських комбатантських організацій, як теж молодих вояків і представники молодечих організацій із прапором, а п. Я. Славутич відчитав святочно уривки із IV. Універсалу. В той час на екрані, приміщеному в правому крилі сцени, запродуковано кілька видів столичного міста Києва. Піднесений настрій підтримував заімітований з-поза сцени гомін дзвонів.

На цьому тлі панна Р. Никиш виголосила деклямацію „Дзвони дзвонять". Промову виголосив д-р Матвій Стахів. Це була 45-хвилинна у н і в ерситетська лекція, в якій прелеґент, виходячи від означення самого поняття нації, вказав на ту ідею, яка підняла український народ із упадку та й довела його до самостійности.

У концертовій частині Академії виступала співачка С. Бенко, яка проспівала народню пісню в обробці Стеценка, як теж відому Шашкевичеву „Веснівку" з музикою Матюка. Молодий піяніст Ю. Левицький, син відомої пари артистів Левицьких, відіграв на фортепіяні дві власні композиції: одну настроєву п. з. „Вечір" і другу з патосом п. з. „1917 рік".

Співачка Вероніка Цегельська виконала „Вечірню пісню" Стеценка і „Смерть отамана Стрільця" Фоменка, а співак Анатоль Радванський проспівав композицію Гнатишина „Жита" на слова Олеся і „Думу козака" Кудрика.

Молода оркестра „Пласту", під управою В. Масюка, виконала дві композиції Кудрика, а саме: „Вкраїно Мати" і „Ми йдемо в бій", як теж і в'язанку стрілецьких пісень.

Відчитано теж резолюцію з апелем до американського уряду прийти з допомогою українському народові в його боротьбі за повну самостійність. Академію закінчено відеспіванням національного гимну.

Співакам - солістам акомпаніювала Зоя Маркович.

Академія мала святковий настрій і її учасниками були понад пів тисячі українців Филаделфії. Це було соборне відзначення пропам'ятних роковин. Наступного дня відбулись ще церковні відправи з цією інтенцією, як і відповідну святкову програму мали українські радіопередачі.

Т.

З Відчитової Залі

ДОПОВІДЬ КОСАРЕНКА-КОСАРЕВИЧА В НІМЕЦЬКІМ ЛІТЕРАТУРНІМ ТОВАРИСТВІ

В середу 12-го січня 1955 року у виповненім приміщенні Німецького Літературного Товариства в Ню Йорку, п. В. Косаренко-Косаревич, дав актуальну доповідь про „Основне в історіософії Сходу Европи (Дас Везентліхе ін дер ґешіхтфілософішен Остшау). Слід згадати, що в минулому році в тім товаристві доповідав на археологічні теми про „Гомо Неандерталензіс" д-р Яр. Петришин. Косаренко у поправній німецькій мові розпочав свою доповідь історіософською аналізою доби Київської Руси, яку нахабно Москва приписує собі як ранній період історії Москви, що згідно із твердженням істориків світової слави, як Мих. Грушевський та інші, почала свою історію кілька століть після історії Києва та Київської Руси. Доповідач сам незабаром видасть в німецькій мові книгу про російські віносини під назвою: „Московський Сфінкс . . ." Він далі дав удалу аналізу розвитку московського загарбання поневолених народів, що знайшло своє завершення після царату в совєтськім комуно-большевицькім творі: СССР. Він звернув увагу на правильну термінологію назв Русь й Росію, Україну, Москву, Білорусь й т. п., якої Західній світ ще й досі як слід не збагнув. Вся російська історіографія, до приходу совєтів, була створена німцями й до московських імперських потреб належно пристосована. Тому належить приготовити ряд публікацій, які мали б за завдання виправити те мильне інтерпретовання історії Сходу Европи, зокрема, історії України вирвати її з лона російської історіографії. В запитах та дискусіях не бракувало провокативних виступів московських шовіністів - імперіялістів, що ще живуть категоріями царської умерлої Росії, на які доповідач давав блискучі відповіді. Цей другий з черги виступ українців серед німецької публіки дає доказ, що Україна тепер диспонує науковими кадрами й доказовими матеріялами для підтримки її змагань до волі й державности, на які вона собі вже слушно заслужила.

Д-р О. Соколевич

Господарський розвиток Туреччини

(Закінчення зі стор. 2-ої)

дальший ріст кількости промислових підприємств: 10 нових цукроварень, 15 нових фабрик цементу, зріст текстильної виробоспроможности з 260 тисяч веретен у 1950 р. до 440 тисяч у 1952 р., нові коксівні й сталеварні.

Нова фаза посиленої індустріялізації створила й деякі труднощі. Національний прибуток зріс від 1948 по 1954 р. на 40%. Відстале населення анатолійських степів, що донедавна ще жило на ступені хутірної самовистачальности, увійшло в грошове господарство: наявність грошей, краща освіта, легший комунікаційний зв'язок витворили в цьому населенні потребу на промислові вироби, більшість яких в Туреччині ще не продукується. Імпорт з-закордону предметів споживання значно зріс. Закупно машини та запасних частин для промислу, обслуга закордонних позик — усе це смокче з державної скарбниці чужу валюту. До того ж, закордонно-торговельний баланс Туреччини стає щораз більше дефіцитовий: цей дефіцит дорівнював у 1951 р. — 88 млн. дол., у 1952 р. — 189 млн. дол., у 1953 — 136.5 млн. дол., а в перші 10 місяців 1954 р. — 145.5 млн. долярів. Уряд хоч-не-хоч мусів завернути з дороги „демократизації" промислового та торговельного життя і відновити кероване господарство „диктаторського періоду" з-перед 1950 р.

Найновіша акція турецького уряду — полегші закордонним фірмам у закладанні промислових підприємств — має за ціль збільшити турецьку продукцію споживчих товарів, зменшити їх імпорт з-закордону, обнизити торговельний дефіцит і, таким чином, дати змогу вив'язатись з закордонних кредитових зобов'язань, що їх зріст в останньому часі загрозив підірвати турецьку платіжну здатність.

Заломання турецької економіки було б важким ударом не тільки по цій країні, але й по довір'ю у власні сили всіх молодих азійських держав, бо в їх очах Турецька республіка є символом національного пробудження за зразком, що його наслідують вже інші.

НАШІ СТРАВИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ КУХОВАРСЬКІЙ КНИЖЦІ

У кінці минулого року в Ґарден Сіти, Н. Й., вийшла велика куховарська книга: The complete round-the-world cookbook — by Myra Waldo, Doubleday & Co., Inc. Тут, поміж стравами інших народів, описано кілька наших страв. Авторка, хоч попрацювала над своїм твором багато, не потрапила вказати на особливо прикметні Українi страви.

Про Україну авторка пише так: „Хоч СССР є політично єдиний, проте він складається з багатьох націй, серед яких головною є Україна, з її власним представництвом в Об'єднаних Націях . . . Населення України сягає понад 30,000,000, а її столиця — Київ. Україна має смачну кухню, що виразно відрізняється від російської, хоч часто страви є спільні. Тому що Україна лежить над Чорним морем, риба тут є особливо важлива". Далі авторка інформує, що українці люблять чорний хліб, сметану, сиру капусту тощо. Багато страв, що вважаються за жидівські є українського походження, поскільки жиди, втікаючи звідтам від релігійних переслідувань, принесли з собою і місцеву кухню.

З української кухні авторка описала такі страви: котлети із селедця, печену курку, буряки з яблуками (!), салату з сирої капусти, блинці з сиром, ламанці з маком й лакоминку з гречаної муки.

Л. Печинська

ВІДПОВІДЬ „ГОМОНУ УКРАЇНИ" НА КОМУНІКАТ УКК

У зв'язку з надрукованим у „Свободі" з 20-го січня ц. р. комунікатом УКК в справі статті п. з. „Д-р Витвицький простягає до УКК руку за гріхми", надрукованій в канадійському „Гомоні України", той тижневик з 29-го січня ц. р. надрукував таку свою відповідь.

З приводу статті п. з. „Д-р Витвицький простягає до УККА руку за гріхми", що була опублікована в нашій газеті з дати 27 листопада 1954 року, появився в американській „Свободі" від 20 січня 1955 року комунікат Українського Конґресового Комітету, який трактуємо як вияснення й інформацію у його власній справі.

Питання порушення „усталених культурних норм гостинности" торкається передусім самих господарів, а в дальшому присутніх на вечері гостей, якщо там були прийняті взаємні зобов'язання щодо дискретности відбутих розмов.

Комунікат УККА не заперечує того, що було основним і суттєвим у названій статті, а саме факту політичних розмов і звернення през. УНР Витвицького по фінансову допомогу для УНРади.

Становище, що громадські і політичні справи, обговорювані на товарисько - інтимних зустрічах, не повинні бути виявлені за посередництвом преси перед українською громадськістю, є ненормальним, а заразом являється порушенням одної з основних засад демократичного життя — свободи преси.

Становище УККА з осудженням форм і стилю газетних писань було б тоді зрозуміле й оправдане, коли б УККА „в ім'я національного добра" завжди і в кожному випадку звертав пильну увагу на форму і зміст пресової полеміки на сторінках української преси.

● КЕР — організація, що пересилає і розділює в чужинних країнах американські харчові пачки, прислала до Риму 35,000 таких пачків із харчами й передала їх двом некомуністичним робітничим юніям для розподілу між їх членів.

ВСЯЧИНА

Ще немає певної сироватки проти поліо

Академія Наук в Ню Йорку скликала дводенну конференцію 350-ох лікарів для нарад в справі сироватки проти дитячого паралічу. Головним доповідачем був д-р Йонас Солк із Питсбурґа, який заявив, що його сироватка має забезпечити перед дитячим паралічем на довший час. Але інші дискутанти не погоджувалися з д-ром Солком, якого сироваткою нащеплено минулого року півмільйона дітей в цій країні. Вислід цього щеплення буде відомий в квітні цього року. Д-р Дж. С. Вилсон із Лондону, реасумуючи дискусію, заявив, що наука знаходиться на початку, а не на кінці своїх винаходів у боротьбі проти поліо. Сироватка д-ра Солка має мертві віруси поліо, а д-р Вилсон твердить, що сироватка з живими вірусами давала б більший імунітет проти цієї недуги, бо робила б організм відпорним на поліо. В цьому місяці ведеться збірка на боротьбу проти цієї недуги.

Нова міжнародна мова

Виділ загальної освіти при Нюйоркському університеті відкриває окрему клясу, в якій навчатимуть нової міжнародної мови, так званої „міжмови" — інтерлінґви. Цю „міжмову" винайдено в 1951 році, і її вживали в деяких наукових журналах. Досі цієї нової міжнародної мови не вчили в жадній школі, а вивчали її тільки з підручників. Курси цієї „інтерлінґви" почнуться в весняному семестрі.

Купив фотографію Лінколна за три і пів доляра

Із Спрінґфілду, Іллиной, повідомляють, що там куплено за 3.50 доляра фотографію президента Абрагама Лінколна, яка вартує 10,000 долярів. За цією фотографією пошукували майже півсторіччя. Вона походить із 1859 року. Лінколн подарував її своїй прачці, а та комусь іншому, і так ця знимка загубилася. Фахівці від пам'яток по Лінколні шукали за нею, але знали про неї тільки як про фотографію „ч. 72". Тепер знайдено цю знимку в купця старими речами, який був купив її за 3.50 доляра, але не міг її нікому продати.

Старі лікарі про довговічність

Сім лікарів у віці від 88-ох до 102-ох років говорили про те, як дожити до високих років. Всі вони погоджувалися в тому, що найкращий лік на довговічність — це постійна праця. 96-річний лікар д-р Каммінґс із Форту Ворт в Тексасі лікарює вже 57 років. Він сам їздить автом до своїх пацієнтів, а вночі їздить автобусами. Ще й досі в нього його власні зуби і він не вживає окулярів. 89-річний д-р Вільям Л. Врум каже, що довговічність — це справа спадковости, але при тому головна річ — не перейматися нічим. Він був три рази жонатий, досліджував Перувіянські Анди, був дев'ять разів в Европі і передавав листа від президента Вудро Вилсона мехіканському бандитові Панчові Вілля. Найстарший із цих лікарів — 102-річний д-р Ф. Ценер із Сінсінатті, Огайо. Він виконував лікарську практику впродовж 75 років. Тепер він не практикує, робить те, що „йому подобається". А його рецепта на довге життя? „Я сам дав би мільйон долярів за те, якби хто це знав!", — відповів цей лікар.

Більше праці для тих, які покінчили високі школи

Директор статистичного відділу при Нортвестернському університеті д-р Френк С. Ендікотт заявив, що ті студенти високих шкіл, які покінчать школи в цьому році, матимуть кращі платні і легко зможуть знайти працю, бо 152 компанії вже тепер заявили, що вони затруднять 19 відсотків більше інженерів і інших технічних ґрадуантів в порівнянні з минулим роком. Початкова платня буде виносити 341 доляр на місяць, отже більше як минулого року. П'ять років тому ґрадуанти діставали початкову платню 255 долярів, але тепер вони вже її подвоїли, бо дістають по 508 долярів.

Президент хоче звіту про роблення штучного дощу

Президент Айзенгавер зажадав від окремої Комісії для справ погоди звіту про те, з яким успіхом працюють ті, що викликають штучний дощ. Повний звіт має бути готовий до 30 червня 1956 р. Штучний дощ спричиняють тим, що з літаків скидають на хмари сухий лід або відповідно хемізовані кришталі, які втягають в себе вологість і змушують хмару давати дощ. Тим самим способом можна б і не допускати до дощу, коли скинути на хмари забагато сухого леду або тих кришталів, бо тоді вони не зможуть зробити хмару тяжчою, щоб вона впала на землю як дощ.

ДВА ЮВІЛЕЇ

35-РІЧЧЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТИ проф. О. ОГЛОБЛИНА І 30-РІЧЧЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ інж. Є. МАЛАНЮКА

Дня 29 січня в Ню Йорку заходами ООЧСУ і ГУ СУМА в приміщенні Народного Університету відзначено 35-річний ювілей наукової діяльности проф. О. Оглоблина і 30-річний ювілей літературної діяльности інж. Є. Маланюка. У переповненій авдиторії проф. О. Оглоблин відчитав для слухачів УНУ і запрошених гостей лекцію на тему „Гетьман Мазепа і Москва", після чого п. С. Вожаківський відкрив властиву ювілейну частину свята. З словом привіту, пошани й побажання многих літ плідної праці „нашому визначному історикові і нашому найбільшому поетові, обом їм закоханим у добу Мазепи", — звернувся до ювілятів проф. Ів. Вовчук. Ред. Б. Кравців дав стислу й блискучу характеристику літературної творчости інж. Є. Маланюка і прочитав деякі уривки з його поезій. Письмені привіти ювілятам надіслали НТШ у ЗДА (проф. Р. Смаль - Стоцький і д-р Ю. Фединський) та Український Вільний Університет в Мюнхені. Усні привіти виголосили: проф. М. Чубатий — від НТШ, п. М. Комарницький — від УНУ, д-р Вишиваний — від Об'єднаного Комітету Українських Організацій в Ню Йорку, п. Повзанюк — від АП АБН, п. Є. Ложинський — від Об'єднання Політв'язнів, проф. Москаленко — від Організації Гетьманців - Державників, п. В. Омельченко — від Головної Управи СУМА, адвокат Романишин, проф. В. Косаренко-Косаревич і проф. Заклинський; п-на Катерина Кохно виголосила привіт від був. студентів УВУ. Присутнього на святі гостя проф. В. Січинського, 35-річний ювілей якого українська громадськість недавно відзначала, запрошено до столу президії, як третього ювілята. Інж. Є. Маланюк, на прохання гостей, відчитав свій вірш „Портрет Мазепи", подякував за привіти і висловив признання проф. Ів. Вовчукові за створення Народного Університету, де він є постійним лектором, а зворушений проф. О. Оглоблин поділився враженнями від свята, що пройшло у теплій атмосфері вдячности до ювілятів за їхню велику працю на добро української науки й літератури.

Стівенс обіцяє виявити всю історію з справою Пересса

Вашинґтон. — Секретар армії Роберт Т. Стівенс заявив, що він подасть повну історію справи майора-дентиста Ірвінґа Пересса, якого почесно звільнено з військової служби, хоч сенатор МекКарті домагався військового суду над ним за те, що відмовився відповідати на запит, чи є він комуніст. Стівенс вже розмовляв у цій справі з головою Сенатської Постійної Слідчої Підкомісії сенатором Джаном М. МекКлелленом. Секретар армії сказав, що він буде співпрацювати з цією підкомісією і подасть їй всі документи, які відносяться до цієї справи. Сенатор МекКлеллен потвердив вістку, що на правного дорадника підкомісії заанґажовано 26-річного правника, демократа Роберта Ф. Кеннеді. Це становище займав за головування сенатора МекКарті Рой М. Кон, який зрезиґнував минулого літа після того, як сенатська комісія закінчила слідство в справі конфлікту армії з сенатором МекКарті.

Вимагають будувати атомові літаки

Вашинґтон. — Крайова Дорадча Комісія в справах аеронавтики вимагає негайно розв'язати проблему будови атомових літаків. „Коли будемо мати ці літаки, — говорить представник цієї комісії, — то зможемо з швидкістю більшою від звука залетіти в найдальше місце світу, без найменшої затримки, і повернутися назад". Як виходить з річного звіту цієї комісії в цьому році вона витратила 53 мільйони долярів, і просить на найближчий рік 60 мільйонів. Голова цієї комісії каже, що не можна йти врівень з духом сучасности і зменшувати видатки, бо це дуже пошкодить науковим проєктам в ділянці нової зброї. „Саме тепер, — заявив він, — на часі приспішити науковий поступ, який принесе країні велику користь". — Крайова Дорадча Комісія в справах аеронавтики координує досліди в ділянці летунства і керує працею в кількох лябораторіях. Вона складається з 17-ох членів, які працюють без винагороди. Її очолює Джером С. Гонсейкер — науковець Массачусетського Технологічного Інституту.

● У в'язниці Сінґ Сінґ в стейті Ню Йорк викрито змову в'язнів, які плянували захопити начальника тюрми та його дружину і звільнити всіх в'язнів, які відбували там досмертну тюрму або чекають на виконання смертної кари. Змову викрив в'язень Ромульо Розаріо, який поінформував про неї детективів.

● Ноель і Герта Філди, американці, які провели понад 5 років у мадярській в'язниці і восени минулого року вийшли на волю, як „невинно засуджені", бачились з американським амбасадором у Будапешті і потвердили йому безпосередньо, що вони дійсно добровільно залишаються на Мадярщині, діставши від мадярського комуністичного уряду „право азилю". Філдам давно закидувано, що вони — комуністи. Пишуть, що вони відмовилися вертатись до ЗДА, щоб не відповідати за зв'язки з Гіссом під час його шпигунської афери на користь Совєтів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВИЛКС-БЕРІ, ПА. — Збори Б-ва св. Ів. Хрестителя відд. 223 відбудуться в неділю, 6-го лютого в парафіяльній залі, зараз по Службі Божій. Пригадується членам що на річних зборах не було присутніх членів щоби вибрати нових урядників, тому уряд зістав той сам, що минулого року. Проситься прийти на ці збори. — Уряд.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Т-во Пресв. Богородиці відділ 33 повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 6-го лютого, о год. 5-ій веч., в церковній залі при 92 Авелон евеню. Проситься всіх членів прибути численно на ці збори, буде вибір урядників на рік 1955. — З. Оріх, сек.

Посмертні Згадки

ГРИГОРІЙ СЕМАНЧУК, член 204 відділу УНСоюзу в Ню Йорку помер 19-го січня 1955. Покійний родився в Майнерсвіл, Па, Америка. Полишив в смутку дружину Джулію. Похорон відбувся з погреб. заведення до церкви св. Володимира при 14-ій вул., відтак на цвинтар, Олівна Гора. На вічний спочинок відпроваджали численні приятелі, знайомі та члени 204 відділу. — В. Й. П.!

В. Гасій, секр.

ЙОСИФ ДУМА, член 204 відділу УНСоюзу в Ню Йорку помер 24-го січня 1955. Покійний походив з села Бориничі, повіт Бібрка, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Агафію, сина Михайла, дочку Анну, брата Николу, дві сестри у рідним краю, зятя і три внуки. Похорон відбувся з погреб. заведення до церкви Чесного Хреста в Асторії, відтак на цвинтар Кальварія. Про заслуги як на церковній так і народній ниві говорив в Церкві о. С. Голик, як про основника нашої укр. католицької церкви в Асторії. — В. Й. П.!

В. Гасій, секр.

АДОЛЬФ ЯРЕМА, член Українського Клюбу відд. 309 УН Союзу в Саґінав, Міш., помер 22-го січня 1955 р. Покійний народився 1878 в селі Нове Село, повіт Стрий, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Марію, 2 синів, 4 дочки. Похорон відбувся 25-го січня з погреб. заведення до церкви св. Івана Хрестителя, а відтак на цвинтар Монт Олівет в Саґінав, Міш. — В. Й. П.!

П. Кобас, фін. секр.

СТЕФАН ДУДУН, довголітній член Б-ва св. о. Михаїла відд. 90 УНСоюзу в Сентралія, Па., помер несподівано 27-го січня 1955 р. Походив з села Сорочко, пов. Скалат, Україна. До УНСоюзу вступив 1914 р. Був активним членом, у відділі сповняв обов'язок кас. багато років, як також був добрим громадянином укр. грек. кат. церкви. Оставив в смутку дружину Анну, три доньки, сина і багато внуків. Похорон відбувся з дому жалоби до укр. грек. кат. церкви Успенія Преч. Д. Марії, а відтак на парафіяльний цвинтар. — В. Й. П.!

П. Сидор, секр.

Ставайте членами Українського Народного Со.юзу, а тим самим і співвласниками 16-мільйонового майна УНСоюзу.

ТАРЗАН, ч. 3406. Праця до виконання

З риком розлютованого мавп'ячого самця король джунглів скочив вперед і схопив вартового.

Боротьба миттю закінчилася. Бандит мляво впав під ноги Тарзана.

Тарзан побіг униз темної кімнати до сходів. Він мусів знайти шлях, щоб врятувати невдаху Геррігена від марної спроби вилікувати ватажка піратів!